

YEŐIL BİLGİ NOTU

AYM TAKSONOMİ PLANI

BİLGİ NOTU-02

EĞİTİM VE EKONOMİK ARAŐTIRMALAR ŐUBESİ

ınatör Başkanı
ikret Kileci

**AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI
TAKSONOMİ PLANI BİLGİ NOTU**

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI TAKSONOMİ PLANI

11 Aralık 2019 tarihinde Avrupa Komisyonu, 2050 yılına kadar Avrupa'yı ilk iklim nötr kıta yapmayı amaçlayan bir büyüme stratejisi olarak Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM)'ni sunmuştur. Yeşil Mutabakatın bir parçası olarak, Komisyon, 14 Ocak 2020 tarihinde, önümüzdeki on yıl içerisinde minimum 1 trilyon €'yu sürdürülebilir yatırımlara kanalize edecek olan Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı'nı açıklamıştır.¹

2030 yılı iklim ve enerji hedeflerine ulaşmak, tek başına yaklaşık olarak yıllık 260 milyon € ilave yatırım gerektirecektir. Bu nedenle AB şimdiden Avrupa Stratejik Yatırımları Fonu ve diğer inisiyatifleri ile gerekli yatırımı çekecek etkiyi sağlamaktadır, ancak bu ölçekteki yatırım kamunun gücünü aşacağından finans sektörüne de önemli görevler düşmektedir. Bunlar;

- ✓ Yatırımları daha sürdürülebilir teknoloji ve işlere yeniden yönlendirmek,
- ✓ Uzun vadede sürdürülebilir şekilde gelişimi finanse etmek,
- ✓ Düşük karbonlu, iklim dirençli ve döngüsel bir ekonominin oluşmasına destek olmaktır.

Bu amaçlarla Komisyon, 2018 yılından beri sürdürülebilir büyümeyi finanse etmek için yenilenmiş Sürdürülebilir Finans Stratejisine Yönelik Bir Eylem Planı geliştirmiştir. Bu eylem planı neticesinde **Taksonomi Yönetmeliği**, 22 Haziran 2020'de Avrupa Birliği Resmî Gazetesi'nde yayımlanmış ve 12 Temmuz 2020'de yürürlüğe girmiştir.²

AB Taksonomisi, şirketlerin ve yatırımcıların sürdürülebilir yatırım kararları alabilmeleri için "çevresel olarak sürdürülebilir" ekonomik faaliyetleri belirlemelerine yardımcı olan bir sınıflandırma sistemidir. Çevresel açıdan sürdürülebilir ekonomik faaliyetler, "AB'nin iklim ve çevre hedeflerinden en az birine önemli katkı sağlayan, aynı zamanda bu hedeflerin hiçbirine önemli ölçüde zarar vermeyen ve minimum önlemleri karşılayan" faaliyetler olarak tanımlanmaktadır.

AB Taksonomisi, yatırımcıların yatırım yapması için zorunlu bir liste değildir. Şirketler veya finansal ürünler için çevresel performansa ilişkin zorunlu gereklilikler belirlemez. Yatırımcılar neye yatırım yapacaklarını seçmekte özgürdür. Ancak zamanla AB Taksonomisinin, AB'nin iklim ve çevre hedeflerine ulaşmak için sürdürülebilirliğe geçişi teşvik etmesi beklenmektedir.³

AB taksonomisi, çevresel olarak sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin bir listesini oluşturan bir sınıflandırma sistemidir. AB'nin sürdürülebilir yatırımı artırmasına ve Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın uygulamasına yardımcı olarak önemli bir rol oynamaktadır. AB taksonomisi, yatırımcılar için güvenlik sağlamayı, özel yatırımcıları yeşil aklamadan korumayı, şirketlerin daha iklim dostu olmasına yardımcı olmayı, pazar parçalanmasını azaltmayı ve yatırımları en çok ihtiyaç duyulan yerlere kaydırmayı sağlamaktadır.

Taksonomi Yönetmeliği bir ekonomik faaliyetin sürdürülebilir olarak adlandırılabilmesi için altı çevresel hedef belirlemektedir;

- İklim değişikliği hafifletme
- İklim değişikliğine uyum
- Su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması
- Döngüsel ekonomiye geçiş
- Kirlilik önleme ve kontrol

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_24

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852>

³ <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/>

– Biyolojik çeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ve restorasyonu

AB Taksonomisi, yatırımcılara, şirketlere, ihracatçılara ve proje destekçilerine düşük karbonlu, esnek ve kaynak açısından verimli bir ekonomiye geçişte yardımcı olan bir araçtır. Taksonomi, ekonomik faaliyetler için performans eşikleri ("teknik tarama kriterleri" olarak anılır) belirlemektedir:

- Belirtilen altı çevresel hedeften birine önemli bir katkı yapmak
- Diğer beş kritere önemli bir zarar vermemek
- Minimum koruma önlemlerini karşılamak
- Taksonomi tarafından devredilen kanunlarda belirtilen teknik tarama kriterlerine uymak

Performans eşikleri, şirketlerin, proje destekleyicilerinin ve ihracatçıların çevresel performanslarını iyileştirmek için yeşil finansmana erişmelerine yardımcı olmanın yanı sıra hangi faaliyetlerin halihazırda çevre dostu olduğunu belirlemeye yardımcı olacaktır.⁴

İklim değişikliğine uyum ve iklim değişikliği ile mücadele hedeflerine yönelik sürdürülebilir faaliyetlere ilişkin ilk Yetki Devrine Dayanan Komisyon Tasarrufu 9 Aralık 2021 tarihli AB Resmî Gazetesi'nde yayımlanarak Ocak 2022'den itibaren uygulanmaya başlamıştır. Taksonomi Yönetmeliği, yetki devrine dayanan tasarruflar (delegated acts) yoluyla Komisyona her çevresel hedef için teknik tarama kriterlerini tanımlayarak çevresel olarak sürdürülebilir faaliyetlerin fiili listesini oluşturma görevi vermektedir. Doğal gaz ve nükleer enerjinin AB Taksonomisi kapsamına alınmasına yönelik 31 Aralık 2021 tarihinde sunulan teklif, 2 Şubat 2022 tarihinde kabul edilmiştir. Ocak 2023'te belirli nükleer ve gaz enerjisi faaliyetleri AB Taksonomisi kapsamındaki ekonomik faaliyetler listesine eklenmiştir. Kasım 2023'te ise çevresel ve ekonomik faaliyetler için yeni taksonomi kriterleri belirlenmiştir. Bunlar;

- ✓ Su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması
- ✓ Döngüsel ekonomiye geçiş
- ✓ Kirlilik engellenmesi ve kontrolü
- ✓ Biyo-çeşitlilik ve ekosistemlerin korunması ve restore edilmesidir.⁵

Taksonomi, AB enerji politikasının bir aracı değildir. Özel sektör sürdürülebilir yatırımları için finansal piyasalarda şeffaflığı artırmaya yönelik bir araçtır. Yatırımları zorunlu kılmaz ve herhangi bir ekonomik sektörün yatırım almasını engellemez. Üye Devletler, kendi enerji karışımlarına karar vermek ve enerji güvenliği, enerji fiyatı istikrarı ve karbondan arındırma ve iklim nötrlüğü taahhütleri açısından uygun dengeyi sağlamak konusunda tamamen sorumlu ve yetkin olmaya devam etmektedir. Taksonomi, Yeşil Mutabakat'ın finanse edilmesine yardımcı olmak için sürdürülebilir finans araç setinde önemli bir unsurdur.

AB'nin karşı karşıya olduğu enerji fiyatlarındaki artış, Avrupa Komisyonu için önemli bir endişe kaynağıdır. Temiz bir enerji geçişini desteklemek, yalnızca iklim değişikliğinin etkilerini önlemede değil, aynı zamanda AB'nin fosil yakıt fiyatlarındaki istikrarsızlığa karşı savunmasızlığını azaltmasında da olanak sağlayacaktır. Orta vadede, son kullanıcılara uygun fiyatlı ve temiz enerji sağlarken, AB'yi enerji kullanımında daha verimli, fosil yakıtlara daha az bağımlı ve enerji fiyatlarındaki artışlara karşı daha dayanıklı hale getirmeye odaklanılmaktadır.⁶

⁴ https://finance.ec.europa.eu/system/files/2021-04/sustainable-finance-taxonomy-faq_en.pdf

⁵ https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/financial-services-legislation/implementing-and-delegated-acts/taxonomy-regulation_en

⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_712

AB Taksonomisi Yenilenebilir enerjiye geçiş, iklim nötrlüğüne ulaşmak için esastır. AB Taksonomisi, şirketleri, geçişlerini planlama ve finanse etme, pazar parçalanmasını azaltmaya yardımcı olma, yeşil aklamaya karşı koruma sağlama ve Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın hedeflerine ulaşmak için halihazırda sürdürülebilir olan ve geçiş halinde olan projelerin finansmanını hızlandırma çabalarında destekleyecektir. Geçişini finanse etmek için eksiksiz bir araç seti sunacak olan çok daha geniş bir sürdürülebilir finans çerçevesinin önemli bir unsurudur. AB Taksonomisinin katma değeri, Avrupa Yeşil Mutabakatını uygulamak için gerekli olan yeşil projelere yapılan yatırımın ölçeğini artırmaya yardımcı olabilir.